

Orð og myndir: Jan Müller

tad lív, íð rorir seg í grasi, á klettum, í dóm og gjáum, undir steinum, á myrum o.s.fr.

Hóast vanliga dulgt fyri eygum okkara er skordýralívið so margfalt og margháttligt, so óendaliga fjölbroytt, at ikki størstu flogvit, ikki djúpast grunandi skald hava fostrað hugsjónir, íð duga so mikið sum at nærkast tí lívi, íð rorir seg í og yvir moldini.

Hann, sum fæst við og granskar smáverulívið, fær so við og við sum tíðin lúðir ein hómá av undurfullu og gátuforu verksmíðju náttúrunnar — ein hómá, sum ger hann hugtiknan, undrunarsaman — eyðmjúkan.

Til at savna firvaldar krevjast hósandi umboð. Firvaldar verða oftast tiknir á flogi við meis, har glúpurin er av tyll ella tilúkum lættum evni. Glú-

urin skal vera so djúpur, at nóg mikið rúm er í honum til dýrið, tá meisin verður snarad hálvan vegin runt fyri at steingja dýrið inni. Úr meisini verður dýrið koyrt í eitt ílat við eitur, har tað helst skal doyggja so skjótt og so pinuleyst sum gjorligt.

Tá tú ert komin heim við fonginum, er næsta arbeiðið fyri hond: viðgerðin av dýranum til varðveitslu. Við hvørjum einasta dýri eigur at vera ein lítill pappirslepi, har merkt verður, nær og hvar dýrið er fingið. Oll dýr, sum eru tikin á somu tíð og á somu leið, kunnu sjálvandi hava ein felags seðil fyrbils undir viðgerðini. Men hvørt dýr, sum er liðugt viðgjørt til varðveitslu, skal sjálvandi hava sín seðil einsæris.

Verður hetta ikki gjørt, hava dýrin píra einki virði fyri fróðskapin.

Doretha Block, savnsvørur

Best upplýsingar um fong, viðgerð og varðveitslu av firvaldum fáast í bók av Wilhelm van Deurs: Indsamling af sommerfugle. Kobenhavn 1948.

1926 høvdu útlendingar funnið til samans 32 firvaldaslog her á landi.

Til hetta mundi høvdu Føroyingar neyvan funnið ella — rættari — dugað at funnið nakad størvegis. Men nu fór ansurin fyri hesum vakra smáverulívi so smátt at vakna hjá okkum. Vit fingu tíð at tala um annað enn tosk og seyð, veður og vind. Upp til 1952 høvdu ymsir Føroyingar funnið 8 nýggj slog. Síðan tá eru funnin 14 slog afturat, nýggj fyri Føroyar. Slagatalið tykist soleiðis at vaksa skjótt. Og hetta prógvar við vissu, at nógv firvaldaslog her á landi eru ikki funnin enn.

Oll tey slog, sum til nú eru funnin í Føroyum, eru eisini funnin í útlandum. Hugsandi er, at tú kanst

finna okkurt slag her, íð ikki er funnið aðrastaðni í heiminum t.e. nýtt slag fyri fróðskapin, men líkindini eru ikki stør.

Tey 64 firvaldaslog, sum higartil eru funnin í Føroyum, eru ikki nóg, sammett við tolini í grannalöndum okkara.

Í Islandi eru funnin 81 slog (1956), í Hetlandi 132 og í Vestur-Noregi 780. Í Danmark, Svørki og Bretlandi eru funnin meira enn 2000 slog í hvørjum landi, og hesi tol verða ókt við um leið 10 uppa árið.

Um allan heimin eru higartil funnin eini 80.000—100.000 slog av firvaldum og av öllum skordýraslogum eini 700.000—800.000 (nógv meira enn oll onnur dýraslog tilsamans), og menn vilja vera við at í minsta lagi annað slíkt er eftir at finna um allan heimin. Einstaklingatalið innan hvørt skordýraslag er vanliga ómetaliga stórt, aloftast óteljandi milliardir; og minni slagid er, stórri og vanliga talið av einstaklingum. Størstu skordýrin eru næstan eins stór og rottan, og tey minnstu eru so smá, at tey siggjast ikki við berum eygum. Eini tvey orð skulu verða sogd um eiturkopparnar. Teir eru ikki skordýr, men hoyra til annan flokk av smádyrum og eru m.a. skyldir við motturnar. Eiturkopparnir eru allir rovdýr og liva at kalla bert av skordýrum. Vit hav oll sæð, hvussu teir fanga skordýr í neti, sum teir sjálvir hava gjørt. Nokur slog, jakstrareiturkopp, gera ikki net, men renna eftir fonginum ella lura seg inn á hann og fanga hann í einum lopti. Allir eiturkoppur drepa so fong-

LEIF DAHL

FØDDUR Í VÁGI 17/10-1910

SONUR HELENU OG MAGNUS DAHL

LÆKNAPRÓGV 1939 LÆKNI Á DRONNING ALEXANDRINES HOSPITAL 1940-

42, Á SANDI 1942-46, Á YMSUM DONSKUM SJÚKRAHÚSUM 1946-52, Á EIÐI 1952

59 VAR SÍÐAN LÆKNI Í SKIBBY TIL HANN

LEGÐI FRA SÆR VEGNA SJÚKU

DOYÐI Í KEYPMANNAHAVN 15/5-1982

LEIF DAHL, LÆKNAPRÓGV 1939 LÆKNI Á DRONNING ALEXANDRINES HOSPITAL 1940-42, Á SANDI 1942-46, Á YMSUM DONSKUM SJÚKRAHÚSUM 1946-52, Á EIÐI 1952 59 VAR SÍÐAN LÆKNI Í SKIBBY TIL HANN LEGÐI FRA SÆR VEGNA SJÚKU DOYÐI Í KEYPMANNAHAVN 15/5-1982

in við doyvandi eitur. Enskur visindamaður, sum ar undan ári hevur granskað jakstrareiturkopp, hevur m.a. kannað, hvussu nógv teir eta av skordýrum. Tað eydnadis thonum at rokna ut, hvussu stórt um leið talið er á skordýrum, sum etin verða um árið í Bretlandi — bert av jakstrareiturkoppum. Hetta tal er so stórt, at vit kunna ikki fata tað. Men maðurin

kundi í staðin siga, hvussu stór vektin av öllum fólkinum í Bretlandi — nærum 50 milliónir menniskju. Hetta sigur okkum tyðiligari enn alt annað, at um so varð, at okkara goðu vinir, eiturkopparnir, knappliga hvurvu, hevði hivið á jorðini skjótt verið ein pinsla av hesum skordýrum, skrivur Leif Dahl m.a. í bók síni, íð er til lans á landsbókasavninum.

FIRVALDASAVNIÐ HJÁ LEIF DAHL

LEIF DAHL HEVÐI STÓRAN ÁHUGA FYRI NATTÚRUNI OG SERSTAKLIGA FIRVALDUM. HANN VAR AV KØNASTU MONNUM Á HESUM ØKI.

HÓAST DÝRASØVN UTTANLANDA BUÐU SÆR AT KEYPA STÓRA FIRVALDASAVN HANSARA, SO YNSKI LEIF DAHL, AT SAVNIÐ SKULDI VERÐA OGN FØROYINGA OG TESTAMENTERAÐI FØROYA NATTÚRGRIPASAVNI SAVN SITT.

NATTÚRGRIPASAVNIÐ YNSKIR VIÐ HESI FRAMSÝNING AT VEITA SÍNA TØKK OG HEIÐRA MINNIÐ UM HENDA MERKISMANN.

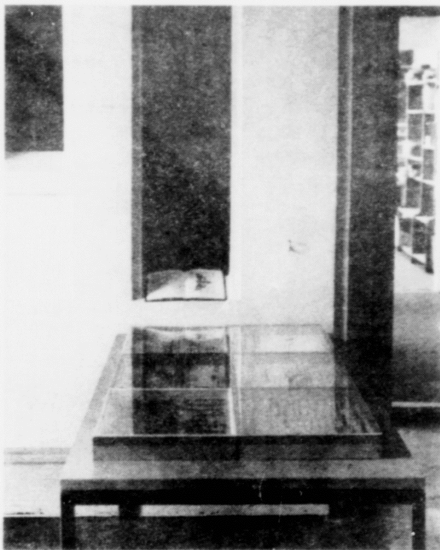
FRAMSÝNINGIN ER BERT OPIN TIL OG VIÐ 23. MEI, TÍ EFTIR YNSKI LEIF DAHL SKULU FIRVALDARNIR IKKI STANDA FRAMMI, MEN VARÐVEITAST UNDIR TRYGGUM UMSTØÐUM TIL VÍSINDALIGT ENDAMÁL.

Enn einaferð mást tú sum blaðmaður sanna orðatakið «at hastverk er lastverk». Í frásøgnini seinasta leygardag um teir søguligu Dimunarseyðirnar manglaðu nakrir upplýsingar og onkrir voru skeivir:

Boklingurin, sum Zoologisk Museum hevur givið út um Dimunarseyðin, hevur Tove Hattings, museumsinspektorur á Zoologisk Museum skrivað. Hans Thomsen umsetti til føroyskt. Permuna á boklinginum hevur Robert Nielsen gjørt.

Dorethe Block, sum arbeiðir á Natúrugripasavninum, er ikki leiðari av savninum. Hon er savnsvørur. Hon er leiðari á zoologisku deildini á Natúrugripasavninum. Fyrigeið.

Blaðm.

Inni á framsýningini

